

רשלנות כן, התחזות לא

בית המשפט העליון ביטל פסיקות קודמות, שקבעו כי יש להרשיע אדם שעסק ברפואה אלטרנטיבית בעבירות של התחזות ועיסוק ברפואה על פי פקודת הרופאים

עיסוק ברפואה והתחזות לרופא נחלקו הדעות - דעת הרוב סברה כי יש להותיר את ההרשעה בעבירה על כנה (השופטים י' דר ומ' לינד-נשטראוס). דעת המיעוט של השופט מ' נאמן קבעה, כי לא היה מקום להרשיע את המערער בעבירה של התחזות לרופא. הודגש, כי הוכח שהנער והוריו הפסיקו את הטיפול בשיטה הקונוונציונלית על דעת עצמם ופנו אל המערער תוך שהם בוחרים במועד לנסות את השיטה האלטרנטיבית, השוללת מעצם מהותה שימוש בתרופות קונוונציונליות.

גבולות ההומיאופתיה

גם על פסק דין זה ערער רוס לבית המשפט העליון. העליון פסק בדעת רוב, בהרכב של שלושה שופטים, שיש להותיר על כנה את ההרשעה בעבירת רשלנות. בית המשפט קבע, כי בשלב שבו התחיל המערער לטפל בנער הוא ידע על הפסקת הטיפול הקונוונציונלי, ולמרות זאת התעלם מהדיווחים הקשים שהועברו אליו, עודד את האם להמשיך באי-נטילת התרופות ופירש את הסימפטומים הקשים שתוארו לו כחלק מהליך של ריפוי.

בנוגע לעבירות לפי פקודת הרופאים, קיבל בית המשפט העליון את דעת המיעוט במחוזי. בית המשפט קבע, כי יש לזכות את המערער מן ההרשעה בעבירות לפי פקודת הרופאים, בשל העובדה שהפקודה נועדה להסדיר את העיסוק ברפואה הקונוונציונלית, ובה בלבד. בית המשפט העליון ציין, כי המערער לא הציג עצמו בשום שלב בפני הנער או הוריו כרופא קונוונציונלי, וטענה כזו כלל לא הועלה על ידיהם. ברור היה, כי המערער הוא הומיאופת, וכי הוא מתעתד לסייע לנער בבעיותיו בשיטת הטיפול ההומיאופתית ובגבולותיה. לאור האמור, לא היה בפעולתו של המערער ער כל יסוד של התחזות, וממילא לא ניתן היה להרשיעו בעבירה של התחזות לרופא.

לסיכום קבע בית המשפט העליון, כי במצב החוקי כיום, כשנמצא כי אדם העוסק ברפואה משלימה התרשל בטיפול שנתן וסיכן בכך את חיי המטופל, ניתן להרשיעו בעבירה של רשלנות לפי חוק העונשין (כפי שנועשה בענייננו), ולא בעבירה של עיסוק ברפואה או התחזות לפי פקודת הרופאים.

[רע"פ 10709/03, יוסף רוס נגד מדינת ישראל].

סכנה. בשל מצבו הקריטי של הנער הגישה, כאמור, המדינה תביעה לבית משפט השלום בחיפה. בבית המשפט טען רוס להגנתו, כי הנער הפסיק ליטול את התרופות הקונוונציונליות ליות ביזמתו וביזמת הוריו כחודש וחצי לפני שהתחיל את הטיפול ההומיאופתי, וכי לא הורה לאמו להפסיק את נטילת התרופות. עוד טען, כי בביקור הנער במשרדו ביום 3.11.97, שנערך בעקבות דיווחיה של האם על ההרעה במצבו, היה מצבו טוב ובמגמת שיפור. עוד ציין, כי ביום 6.11.97 דיווחה האם בשיחה טלפונית על הטבה במצבו של בנה, ולאחר שיחה מרגיעה זו, כשהוא נותר תחת הרושם שחל שיפור, נותק ביניהם הקשר.

במישור המשפטי טען המערער, כי לא היה מקום להרשיעו בעבירות לפי פקודת הרופאים בעבירת עיסוק ברפואה והתחזות לרופא. לשיטתו, המונח "עיסוק ברפואה", הקבוע בסעיף 3 לפקודה, מתייחס רק לעיסוק ברפוי אה קונוונציונלית, ואינו חל על הטיפול ההומיאופתי.

המערער הוסיף והדגיש, כי לא הציג עצמו בשום שלב כרופא, וכי הנער והוריו ידעו לכל אורך הטיפול כי הינו הומיאופת, המוכן לנסות לסייע לנער בגבולות ההומיאופתיה ובדרכיה. לפיכך, לא ניתן לראות בפעולותיו כל יסוד של התחזות.

טענת המדינה היתה כי פעולותיו של המערער מהוות "עיסוק ברפואה", כקבוע בסעיף 1 לפקודת הרופאים. זאת, בהסתמך על העובדה שהמערער קיבל עליו את הטיפול בנער, בדק ואבחן אותו, הפנה אותו לרכוש את גרגירי הצורן וטיפל בו באורח שוטף ותוך קבלת שכר.

המדינה טענה, אמנם, כי לשונה של העבירה הקיימת בהוראת החוק רחבה ומכניסה בהגדרה גם מצבים שאין ראוי להכלילם. עם זאת סברה, כי נוכח חומרתו היתרה של המקרה הנדון ונסיבותיו הייחודיות, אין חולק כי הוא נכנס וייכנס בגדרה של כל מדיניות אכיפה, ולו המקילה ביותר.

בית משפט השלום הרשיע את רוס בכל העבירות שיוחסו לו. בעקבות זאת, החליט רוס לערער לבית המשפט המחוזי. בית המשפט המחוזי קבע בדעת רוב, בהרכב של שלושה שופטים, כי יש להותיר את ההרשעה בגין עבירת הרשלנות על כנה. בשאלת הרשעתו של המערער בעבירה של

ית המשפט העליון ביטל את פסיקות בתי המשפט השלום והמחוזי, שקבעו כי יש להרשיע את יוסף רוס, שעסק ברפואה אלטרנטיבית, בעבירות על פקודת הרופאים. זאת, משנקבע כי החלתה של הפקודה על ענפי הרפואה המשלימה, בהיעדרו של הסדר חקיקתי אחר, הינה מאולצת ומלאכרתית. עם זאת, הותיר העליון על כנה את ההרשעה בגין העבירת הרשלנות.

כנגד המערער יוסף רוס, יועץ טבעוני והרמיאופת, הוגש לבית משפט השלום בחיפה כתב אישום, המייחס לו מעשי פזיזות ורשלנות (עבירה לפי סעי' 338(7) ר-325 לחוק העונשין, תשל"ז-1977) וכן עיסוק ברפואה והתחזות לרופא (עבירה לפי סעי' 3 ר-48 לפקודת הרופאים [נסח חדש], תשל"ז-1976).

רוס טיפל בנער שסבל ממחלה רב-מערך תית קשה. לצורך דיון המחלה, טופל הנער תקופה ממושכת בטיפול תרופתי במחלקת הילדים בבית החולים רמב"ם בחיפה. הוברר, כי התרופה העיקרית שנטל הנער חייבה שימוש רציף, וככל שמתארך השימוש בה, גדלים הסיכויים לסיבוכים כתוצאה מהפסקת נטילתה.

לפי כתב האישום, פנו הוריו הנער בחודש ספטמבר 1997 לרוס וסיפרו לו על המחלה. הוא הסכים לטפל בו תמורת תשלום, תוך שהוא מבטיח להוריו שהנער יחלים הודות לטיפול שיינתן לו. עם זאת, התנה רוס את הטיפול ההומיאופתי בהפסקת נטילת התרופות על ידי הנער. במסגרת הטיפול, הורה רוס לנער ליטול גרגירי צורן, בהחיר לאם שתהיה ירידה לצורך עלייה במצבו של הנער, וכמו כן ביקש לעדכן אותו בדבר מצבו של הנער.

בשל הפסקת הטיפול התרופתי, החל מצב בריאותו של הנער להידרדר. הוא סבל מעייפות מתמדת ומחום מתמשך. רוס בדק אותו כמה פעמים גם כשהגיע הנער לאפיסת כוחות מוחלטת, אך הביע שביעות רצון מן המצב. בנוסף, קיבל דיווחים בכתב ובעל פה מאמו של הנער על ההידרדרות.

מצב קריטי

בחששם לחיי בנם, פנו הוריו הנער לבית חולים. בקבלתו לבית החולים נמצא הנער במצב של תת-תזונה והחמרה קשה בסימפטומים של מחלתו. הנער היה במצב קריטי ומסכן חיים, אושפז וטופל, עד שיצא לבסוף מכלל